

De eerste zaal van de tentoonstelling in Schiedam. Foto Aad Hoogendoorn

V

🕒 4 min.

Op de expositie over Yves Klein en zijn familieleden is de grootste verrassing de kunst van zijn echtgenote, die een tintelende eigen stijl ontwikkelde.

Ook de vader, moeder en echtgenote van de wereldberoemde Klein maakten kunst. In Schiedam wordt nu welverdiende aandacht aan hen besteed.

RUTGER PONTZEN

Het is een sterk uitgangspunt, de zinsnede aan het begin van de tentoonstelling over Yves Klein (1928-1962) en zijn verwanten in het Stedelijk Museum Schiedam. Namelijk dat de expositie laat zien 'hoe het talent van een wereldberoemd kunstenaar mede het resultaat is van de artistieke verrichtingen van een familie waarvan hij deel uitmaakte'.

Kortom, je zou je, wandelend door de zalen, moeten afvragen of het kunstenaarschap van de Franse beroemdheid een kwestie is van nature, nurture, beide, of toch gewoon van Yves' eigen, hoogstpersoonlijke, onversneden individualiteit? En of de familieleden rondom Klein enkel en alleen aangevers zijn van zijn godvruchtige talent?

Om wie het gaat? Buiten zoon Yves: vader Frits Klein (1898-1990), Nederlander van geboorte, decorontwerper en ietwat kitscherige neo-neo-neo-impressionist van strandgezichten, parken, circustaferelen en dieren (paarden). Moeder Marie Raymond (1908-1988), Française, buurvrouw van Mondriaan (toen die in Parijs woonde), abstract kunstenaar, kunstcritica en middelpunt van de artistieke beau monde in de Franse hoofdstad. Echtgenote Rotraut Uecker (1938), jongere zus van de Duitse Nul-kunstenaar Günther Uecker, model voor Yves, muze en liefhebber van al dan niet geschilderde sterrenhemels.

Ja, en dus Yves zelf. Inderdaad wereldberoemd door zijn monochrome schilderijen, met name in fluorescerend blauw (IKB, International Klein Blue). Rozenkruiser met een liefde voor esoterie. Hoofdpersoon in een legendarische foto waarop hij, springend van een muurtje, lijkt te zweven. Judoka (zwarte band, maar verloor in 1954 van ene Anton Geesink). Organisator van een liveperformance waarin naakte dames op minimalistische muziek zich insmeerden met Yves' blauwe verf en - olala - dat blote lijf tegen het witte canvas drukten.

Er spreekt altijd een zekere onbezonnenheid uit zijn werk, experimenteerlust, bravoure, ernst én jeugdigheid. Wat kan kloppen: de jongeman is niet oud geworden. 34 jaar.

Maar nu over de suggestie die de tentoonstelling oproept: dat de familiale omgeving waarin Yves opgroeide en met wie hij getrouwd was, een sterke invloed zal hebben gehad op zijn uitzonderlijke beelden, foto's en schilderijen.

Antwoord: deels. Geen grotere artistieke verschillen denkbaar dan bij deze vier. Hang de schilderijen van de gezinsleden naast elkaar en je denkt dat het werk uit verschillende tijden en landen afkomstig is.

Natuurlijk, wie ernaar zoekt zal de overeenkomsten wel vinden. Dat de hang naar abstractie van de moeder ook bij de zoon herkenbaar is. Dat de liefde van de vader voor pure kleuren misschien wel genetisch in Yves is voortgezet. Dat de echtelijke verbintenis tussen Yves en Rotraut 'kosmische' schilderijen heeft opgeleverd. Je kunt de ingrediënten als een optelsom zien die uiteindelijk bij Yves Klein het meest radicaal tot uiting kwam.

Het is allemaal waar. En toch ook weer niet. Want wat de expositie een surplus verleent: dat het, naast alle aandacht voor Yves, ook oog heeft voor de overige drie familieleden. Hoe vader Fris woekerde met zijn traditionele talent dat maar moeizaam tot wasdom kwam in de steeds moderner wordende 20ste eeuw. En dat moeder Marie daarvoor veel beter was toegerust, en met haar lyrische schilderijen aansluiting vond met de Franse avant-garde.

Grootste verrassing: het oeuvre van echtgenote Rotraut. Alleen al knap hoe zij, ondanks de grote aandacht voor Yves, haar onafhankelijkheid wist te behouden en een eigen stijl ontwikkelde. Hallucinerend. Tintelend. Licht in de kosmische duisternis brengend. Waarbij je je zelfs zou moeten afvragen, of Rotraut niet net zoveel haar man heeft beïnvloed, als Yves zijn vrouw.

Yves Klein en zijn kunstenaarsfamilie: Frits, Marie en Rotraut

Beeldende kunst

JJJJ

Stedelijk Museum Schiedam, t/m 25/10.

Klein en Mondriaan

Meer dan eens kruisden de wegen van Klein en Mondriaan.

Zijn vader had al eens tegen Yves Klein gezegd dat het monochrome werk van hem veel weg had van Piet Mondriaan. Maar dat Yves de kleurvlakjes van Piet los van elkaar tegen de muur hing. Hoewel zoonlief altijd de invloed van Mondriaan heeft ontkend, is er wel degelijk enige verwantschap. Wellicht ook begrijpelijk: de Kleins waren in Parijs burens van de Nederlandse schilder. Yves' ouders gingen regelmatig met Mondriaan dansen in La Coupole.

Thuis bezaten ze twee 'Mondriaans'. In 1955, een jaar nadat Yves meer werk van Mondriaan had gezien, tijdens een bezoek aan het Stedelijk Museum in Amsterdam, exposeerde hij een reeks monochroom-schilderijen bij de Club des Solitaires in Parijs. Toeval? Niet als je afgaat op Yves' reactie op de opmerking van zijn vader: ergernis. Hij moet zich betrappt hebben gevoeld.